

Právo proti domácímu násilí

Mgr. Martin Kornel, Ph.D.

PROCESNÍ ASPEKTY DOMÁCIHO NÁSILÍ

Úkoly:

- 1) Nastudujte si nebo si připomeňte základní pojmy: civilní proces, účel civilního procesu, předběžné opatření, návrh na vydání předběžného opatření, náležitosti podání, odmítnutí návrhu, trvání předběžného opatření, doručování, výkon rozhodnutí, dispoziční zásada, vykázaní, pokuta, maření výkonu úředního rozhodnutí

Využijte PowerPointové prezentace.

Vše je dostupné na:

*http://www.is.muni.cz/IS/studijni_materiály_předmětu
MV 802K Právo proti domácímu násilí*

- 2) Nastudujte právní úpravu předběžných opatření dle ustanovení § 74 a násl. občanského soudního řádu a § 12 a § 400 až § 414; § 452 až § 456 zákona o zvláštních řízeních soudních. Jaká jsou specifika předběžných opatření ve věcech domácího násilí v porovnání s ostatními typy předběžných opatření?
- 3) Jakou formou lze soudu adresovat návrh na vydání předběžného opatření? Která z nich se Vám jeví jako nejvhodnější? Uplatňuje se zde zásada dispoziční nebo zásada oficiality?
- 4) Zabývejte se ustanovením § 43 občanského soudního řádu? Použije se dané ustanovení rovněž pro podání – návrh na nařízení předběžného opatření dle ustanovení § 400 zákona o zvláštních řízeních soudních? Argumentujte.

- 5) Právní úprava předběžných opatření je specifická s ohledem na povinnost soudu rozhodnout v zákonné lhůtě. Jeví se Vám současná právní úprava jako vhodná? Jaké jsou následky nedodržení zákonem stanovených lhůt?
- 6) Jak se postupuje při doručování rozhodnutí o předběžném opatření dle ustanovení § 400 a násl. zákona o zvláštních řízeních soudních?
- 7) Jak je obecně upravena délka trvání předběžného opatření? Jak je tomu v případě předběžných opatření ve věcech domácího násilí?
- 8) Lze pro rozhodnutí o předběžném opatření dle § 400 a násl. zákona o zvláštních řízeních soudních § 77a občanského soudního řádu?
- 9) Co je účelem vykonávacího řízení? Přichází vykonávací řízení v úvahu rovněž pro předběžné opatření dle § 400 a násl. zákona o zvláštních řízeních soudních? Použije se zde zásada dispoziční nebo zásada oficiality?
- 10) Přichází v úvahu výkon rozhodnutí o předběžném opatření rovněž dle exekučního řádu? Je současná právní úprava vhodná nebo byste byli pro její změnu? Argumentujte.
- 11) Popište průběh výkon rozhodnutí o předběžném opatření dle § 400 a násl. zákona o zvláštních řízeních soudních. Jak je respektována zásada ochrany povinného?
- 12) Co je následkem nesplnění povinností stanovených předběžným opatřením? Jsou zde stanoveny nějaké sankce? Vyhledejte příslušná ustanovení občanského soudního řádu, event. také trestního zákoníku.

Modelové případy:

A) Předběžné opatření

Skutkový stav:

Manželství Marcely a Tomáše trvá již déle než pět let. V poslední době se u Tomáše začínají čím dál více projevovat záchvaty žárlivosti. Kdykoliv Marcela hovoří o událostech v zaměstnání, Tomáš veškeré otázky směřuje jen na zájem ze strany jejích kolegů. Při každé obdobné otázce Tomáš vyhrožuje, že „jak se něco“ dozví, oba je zabije. Před dvěma týdny se Marcela vrátila z podnikového večírku, ze kterého ji vezl jeden z jejích kolegů. Toho si všiml i Tomáš. Okamžitě po příchodu domů jí vyhodil všechny věci za dveře a oznámil jí, že může jít tam, kde byla doteď. Tomáš na ni současně vykřikl, že jestli vkročí do bytu, tak ji zabije. Rozrušená Marcela se proto rozhodla odejít do hotelu. Příští den se svěřila své kamarádce, jejíž manžel je právník. Rozhodla se pro rozvod manželství. Vzhledem k tomu, že veškeré své věci má doma, kam ji Tomáš nepustí, neví jak situaci, řešit.

Písemně zodpovězte následující otázky a doplňte příslušná ustanovení zákona:

- 1) Jak je chráněna osoba, které akutně hrozí útok na její zdraví nebo dokonce život? Kde najdeme příslušná ustanovení?
- 2) Jak je možné uvedenou situaci vyřešit, tzn. docílit stavu, aby se Marcela mohla vrátit do svého bytu bez obav o své zdraví? Kdo rozhodne?
- 3) Jak je upravena věcná a místní příslušnost soudu, který bude ve věci rozhodovat?
- 4) V jaké formě může Marcela soudu adresovat podání? Jak soud rozhodne o podání, které nebude splňovat všechny náležitosti?
- 5) Může soud rozhodnout i bez návrhu? Jak tomu bude, podal-li by návrh nezletilý?
- 6) Může být Marcela zastoupena? Kdo by mohl být zástupcem?
- 7) Musí být i v tomto případě složena jistota k zajištění náhrady škody nebo jiné újmy, která by vznikla předběžným opatřením?
- 8) V jaké lhůtě musí soud o předběžném opatření rozhodnout? Jak tomu bude, dojde-li soudu návrh v pátek odpoledne?
- 9) Naformulujte výrok rozhodnutí o předběžném opatření? Jaké kvalitativní požadavky jsou kladeny na výrok soudního rozhodnutí?

- 10) Jak dlouho trvá předběžné opatření? Lze uvedenou lhůtu prodloužit? Jaká podmínka musí být pro případné prodloužení splněna? Jak jsou vymezeny náležitosti návrhu na prodloužení trvání předběžného opatření? Jak bude soud postupovat, nebudou-li splněny náležitosti tohoto podání?
- 11) Jak se doručuje rozhodnutí o předběžném opatření?
- 12) Zabývejte se otázkou právní moci a vykonatelnosti rozhodnutí o předběžném opatření. Je přípustné odvolání?
- 13) Jak bude postupováno, rozhodne-li se Marcela, že žalobu na rozvod manželství nepodá?
- 14) Jak bude postupováno, prokáže-li se, že Marcela si celou věc vymyslela? Jaké prostředky ochrany má Tomáš?

B) Výkon rozhodnutí

Skutkový stav:

Po smrti rodičů zůstali v domě bydlet bratři Jiří a Jan a jejich sestra Nikol. Vzhledem k tomu, že dosud nedošlo k vydání pravomocného rozhodnutí o vypořádání dědictví, je situace mezi sourozenci značně napjatá. Bratr Jiří se nemůže smířit se skutečností, že Jan a Nikol v rámci dědického řízení upozornili soud na dary, které Jiří dostal od rodičů již za jejich života. Domnívá se, že právě kvůli tomu dostane s pozůstalostí výrazně méně než ostatní sourozenci.

Po prvním jednání ve věci bratr Jiří vystupňoval své agresivní chování vůči sourozencům. Vedle výhrůžek podpálením domu se objevilo i slovní a fyzické napadení sestry. Ta bezprostředně po napadení přivolala policii a bratr Jiří byl vykázan na dobu 10 dnů. Stejně tak Nikol podala návrh na vydání předběžného opatření. Příští den soud návrhu vyhověl a vydal rozhodnutí o předběžném opatření.

Písemně zodpovězte následující otázky a doplňte příslušná ustanovení zákona:

- 1) Jak se doručí usnesení o nařízení předběžného opatření bratrovi Jiřímu?
- 2) Kterým okamžikem se rozhodnutí stává vykonatelným?
- 3) Je nutno u soudu podat návrh na nařízení výkonu rozhodnutí?
- 4) Který soud je věcně a místně příslušný?
- 5) Je přípustné, aby sestra Nikol jako oprávněná v exekučním řízení, podala v této věci návrh na provedení exekuce k soudnímu exekutorovi?

- 6) V jaké lhůtě po vydání usnesení o předběžném opatření dojde k zahájení vykonávacího řízení?
- 7) Jak proběhne faktický výkon rozhodnutí?
- 8) Bratr Jiří během výkonu rozhodnutí argumentuje, že na ubytovnu mu nebudou doručovány významné písemnosti a dostavit se pro ně do domu nemůže, jinak by porušil soudem uložené povinnosti.
- 9) O jakých skutečnostech musí být povinný na místě poučen?
- 10) Bratr Jiří zjistil, že si v domě nechal díř. Jaké možnosti ochrany mu garantují procesní předpisy?
- 11) Bratr Jiří i navzdory uloženému zákazu kontaktovat sestru Nikol a řekl jí, že se soudem nenechá zastrašit. Jaké sankce za toto překročení zásahu mu hrozí? Jak podpůrně lze zabezpečit dodržení soudem uložených zákazů?

Prameny

Občanský zákoník
Občanský soudní řád
Zákon o zvláštních řízeních soudních

Literatura

Monografie

Hrušáková, M., Králíčková, Z., Westphalová, L. a kol.: Rodinné právo. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2017;
Svoboda, K. a kol.: Zákon o zvláštních řízeních soudních: komentář. Praha: C. H. Beck, 2015;
Králíčková, Z. a kol.: Právo proti domácímu násilí. Praha: C. H. Beck, 2011;
Voňková, J., Huňková, M.: Domácí násilí z pohledu žen. Praha: Profem, 2004;
Marvánová-Vargová, B. Pokorná, D., Toufarová, M. : Partnerské násilí. Linde, 2009;
Špeciánová, Š.: Ochrana týraného a zneužívaného dítěte. Praha: Linde, 2003.

Studie

Králíčková, Z.: Občanskoprávní aspekty domácího násilí de lege ferenda. Bulletin advokacie, 2003, č. 8, s. 84 – 89; Civilněprávní postih domácího násilí – utopie, nebo efektivní budoucí právní úprava? Právo a rodina, 2004, č. 12, s. 7 – 10; Civilněprávní postih domácího násilí – úvahy de lege ferenda (zejména nad sněmovním tiskem č. 828). Acta iuridica olomucensis. Vol. 1, 2005, s. 50 – 53;
Králíčková, Z. Dávid, R.: Rodinné bydlení a domácí násilí. Právní fórum, 2008, s. 429 - 436;
Radvanová, S.: Zdravé rodinné prostředí – jak pro koho. Acta iuridica olomucensis. Vol. 1, 2005, s. 47 – 49;

Melicharová, D.: Dítě jako svědek a oběť domácího násilí. *Acta iuridica olomucensis*.
Vol. 1, 2005, s. 62 – 65;

Judikatura

- Case of Z and Others v. the United Kingdom ze dne 10. 5. 2001
- Case of Bevacqua and S. v. Bulgaria ze dne 12. 6. 2008